

Yponomeuta irrorellus

Molnspinnmal

Fjärilar, Malar m.fl.

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B2ac(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Yponomeutidae (spinnmalar), **Släkte:** *Yponomeuta*, **Art:** *Yponomeuta irrorellus* - molnspinnmal (Hübner, 1796) **Synonymer:** *Yponomeuta irrorella* (Hübner, 1796), *molnfläckig spinnmal*, *Tinea irrorella* Hübner, 1796

Kännetecken

En spinnmal vars framvinge är smutsvit med en gråaktig, molnliknande skuggfläck på mitten och en mindre skuggfläck mellan de två undre längsraderna av svarta prickar. Larven lever på benved. I Sverige finns arten bara på Öland.

Vingspann 19–24 mm. Framvingen är smutsvit med en brungrå, avlång, diffust avgränsad fläck i yttre delen av diskfältet. En liknande men mycket mindre fläck finns i vingveckets mitt. Under framkanten finns två ofullständiga rader av svarta prickar, och två parallella rader av svarta prickar finns också ovanför vingens bakkant. Framvingens molnliknande fläckar är typiska för arten.

Larven kan bli 2,5 cm lång och är ljus gulgrå med svart huvud, nackplåt och analplåt. Den är till det yttre identisk med larven av *Y. cagnagellus*.

Genitalier: Grunddragen i genitaliernas byggnad är beskrivna i introduktionen till släktet, och de är hos båda könen nästan identiska med genitalierna hos *Y. padellus*, *Y. malinellus* och *Y. cagnagellus*. Dock är framkanten på hanens genitalklaffar svagt konvex på mitten och därefter tydligt konkav ut mot spetsen. Saccus är klubbformig och grövre än hos *Y. evonymellus* men liksom hos denna art med en tydlig midja strax före mitten. Hongenitalierna är identiska med dem hos *Y. padellus*, *Y. malinellus* och *Y. cagnagellus*. Honans äggäggningspapiller saknar de småtaggiga fält som finns hos *Y. evonymellus*.

Utbredning och status

I Sverige är molnspinnmal en sällsynt art som först påträffades i ett exemplar år 1959 på Kullaberg i nordvästra Skåne. På Kullaberg har den aldrig återfunnits, men år 1994 upptäcktes den vid Byxelkrok på norra Öland. Där har arten hållit sig kvar sedan dess, och den har dessutom påträffats på några platser längre söderut på ön. Åren 2009–2010 gjordes enstaka fynd i Skåne, Blekinge, Halland och Västergötland. I Danmark är den funnen lokalt i de östliga provinserna, och på Jylland har den bara rapporterats från den östligaste delen. I Norge saknas arten, men i Finland har den iakttagits i Helsingforsområdet. I övrigt finns den i Mellan- och Sydeuropa österut till Turkiet.

Fram till 1981 hade arten endast påträffats vid två tillfällen på två platser i Skåne dels på Kullen 8 juli 1959, dels väster om Trelleborg 28 juli 1981. Det är möjligt att fjärilarna verkligen hade kläckts på fyndplatserna. Värdeväxten finns där och arten är mer eller mindre sällsynt även utanför landets gränser, vilket gör tillfällig invandring mindre trolig. Den 6 augusti 1994 påträffades arten i Byxelkrok på norra Öland på en typisk lokal med mycket benved. Den har därefter visat sig ha några små populationer i trakten. På Öland har arten påträffats nästan över hela ön under 00-talet, ibland enstaka, ibland i större antal vilket antyder fasta förekomster. Under 2010 påträffades den i Halland och Västergötland, så uppenbarligen sprider sig arten norrut i västra Sverige. Den rapporterades också från sydligaste Skåne detta år.

Ekologi

Molnspinnmal förekommer i hagmarker och andra halvöppna miljöer med benved, framför allt mindre träd. Fjärilen flyger från början av juli till slutet av augusti. Äggen läggs på kvistar av benved *Euonymus europaeus*. Till skillnad från benvedsspinnmal *Y. cagnagellus* läggs äggen vanligtvis i små grupper. Larverna spinner en mindre väv, och de kan enligt vissa litteraturuppgifter också finnas i väven hos larver av *Y. cagnagellus* (Hannemann 1977). I slutstadiet lever larverna antingen ensamma eller några få tillsammans. Puppen har en ljusgul bakkropp och är i övrigt svartbrun. Den ligger i en ganska glest spunnen kokong och är därför väl synlig. Kokongen är ofta placerad i väven, men den kan också finnas under ett benvedsblad eller på någon växt i närheten.

Hot

Borthuggning av benvedsbuskar. Igenväxning så att lämplig solbelysning uteblir.

Åtgärder

Gynna artens värdväxt, röj inte bort den. Se till att benvedsbuskarna blir solbelysta, åtminstone under en större del av dagen.

Övrigt

Namngivning: *Yponomeuta irrorellus* (Hübner, [1796]). Originalbeskrivning: *Tinea irrorella*. Samml. Eur. Schmett. 8: pl. 14, f. 93. Svensk synonym: molnfläckig spinnmal.

Etymologi: irrorellus = den lilla daggsbetänka; irroro (lat.) = [dagg]bestänka; framvingen med sina svarta punkter ansågs av Hübner vara ”daggbestänkt”; diminutivsuffixet -ellus (lat.).

Uttal: [(H)yponomévtá iroréllus]

Litteratur

Benander, P. 1960. Kullabergs småfjärilar. – *Kullabergs Natur* 3: 42.

Hannemann, H.J. 1977. Federmotten, Gespinstmotten, Echte Motten. – *Die Tierwelt Deutschlands* 63: 141.

Kuijten, P.J. & Herrebout, W.M. 1977. Nogmals *Yponomeuta irrorellus*. – *Ent. Berichten* 37: 70.

Svensson, I. 2010. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2009. – *Ent. Tidskr.* 131: 17–27.

Svensson, I. 2011. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2010. – *Ent. Tidskr.* 132: in press.

Författare

Bengt Å. Bengtsson 2011.